

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 1303/2013 w odniesieniu do szczególnych środków w celu zapewnienia dodatkowej pomocy państwom członkowskim dotkniętym klęskami żywiołowymi”

[COM(2016) 778 final – 2016/0384 (COD)]

(2017/C 173/07)

Sprawozdawca: **Pietro Vittorio BARBIERI**

Wniosek o konsultację	Rada Unii Europejskiej, 11.1.2017 Parlament Europejski, 15.12.2016
Podstawa prawna	Art. 177 i 304 TFUE
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja ds. Unii Gospodarczej i Walutowej oraz Spójności Gospodarczej i Społecznej
Data przyjęcia przez sekcję	2.2.2017
Data przyjęcia na sesji plenarnej	22.2.2017
Sesja plenarna nr	523
Wynik głosowania (za/przeciw/wstrzymało się)	183/0/2

1. Wnioski i zalecenia

1.1. EKES wyraża pozytywną opinię na temat wniosku Komisji 2016/0384 dotyczącego zmiany rozporządzenia (UE) nr 1303/2013⁽¹⁾ w odniesieniu do szczególnych środków w celu zapewnienia dodatkowej pomocy państwom członkowskim dotkniętym klęskami żywiołowymi.

1.2. EKES z zadowoleniem przyjmuje wniosek Komisji dotyczący wykorzystania Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) jako uzupełnienia środków dostępnych w ramach Funduszu Solidarności Unii Europejskiej (FSUE) dla państw członkowskich i regionów dotkniętych przez poważne klęski żywiołowe.

1.3. EKES popiera wprowadzenie opcji oddzielnej osi priorytetowej dla działań związanych z odbudową wspieranych przez EFRR w ramach programu operacyjnego bez konieczności zapewnienia współfinansowania krajowego, zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 2012/2002 ustanawiającym Fundusz Solidarności Unii Europejskiej.

1.4. EKES popiera rozszerzenie kwalifikowalności wydatków na działania od daty wystąpienia klęski żywiołowej, nawet w sytuacji, gdy data ta poprzedza wejście w życie przedmiotowej zmiany rozporządzenia.

1.5. EKES popiera wniosek, aby umożliwić państwu członkowskiemu, które uwzględniło już swoje działania w poprzednim wniosku o płatność przedłożonym Komisji, dokonanie niezbędnych korekt w następnym wniosku o płatność.

1.6. Zgodnie ze stanowiskiem wyrażonym już we wcześniejszych opiniach EKES z zadowoleniem przyjmuje powyższe propozycje Komisji zmierzające do uproszczenia i przyspieszenia udzielania pomocy w celu bardziej terminowego, skutecznego i widocznego reagowania na klęski żywiołowe.

1.7. Jednocześnie EKES uważa, że konieczna jest dalsza rewizja funduszu w celu bardziej precyzyjnego określenia jego zakresu działania, niewykluczającego katastrof spowodowanych zmianą klimatu oraz aktami terrorystycznymi, a także zmiany progów dostępu, które w opinii EKES-u są zbyt wysokie.

⁽¹⁾ COM(2016) 778 final – 2016/0384 (COD).

1.8. EKES uważa, że fundusz stanowi ważny dowód solidarności europejskiej i że powinien być promowany wśród obywateli Unii.

2. Argumenty na poparcie stanowiska i uwagi szczegółowe

2.1. Europę nawiedziły niestety liczne klęski żywiołowe. W wielu państwach członkowskich UE doszło w ostatnich latach do poważnej katastrofy.

2.1.1. W 2002 roku Europę Środkową, a w szczególności Niemcy, Austrię, Republika Czeska i Słowację, dotknęła poważna powódź. W tym samym roku UE zdecydowała o utworzeniu Funduszu Solidarności Unii Europejskiej (FSUE), aby umożliwić reagowanie na poważne klęski żywiołowe i wyrazić europejską solidarność w stosunku do dotkniętych nimi regionów. Od tego czasu fundusz ten wykorzystywano wielokrotnie w odpowiedzi na różnego rodzaju liczne klęski żywiołowe, takie jak powodzie, pożary lasów, trzęsienia ziemi, burze i susze⁽²⁾.

2.2. EKES uznaje za stosowne wykorzystanie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR)⁽³⁾ jako uzupełnienia FSUE w przypadku poważnych klęsk żywiołowych. Fundusze te w istocie opierają się na takich samych zasadach etycznych i programowych kryteriach działania. Stanowią dalszy dowód solidarności UE, a działania na ogół finansowane z ich środków mają ten sam cel, jakim jest promowanie wzrostu gospodarczego oraz sprawiedliwego i zrównoważonego rozwoju regionów europejskich⁽⁴⁾.

2.3. EKES już w przeszłości stwierdził, że terminowość pomocy jest niezbędna do zapewnienia jej skuteczności i właściwej widoczności. W szczególności EKES wypowiedział się już w kwestii czasochłonnej biurokracji związanej z procedurami FSUE⁽⁵⁾, a także zbyt długiego czasu oczekiwania na udostępnienie pomocy⁽⁶⁾.

2.4. EKES podtrzymuje wyrażone wcześniej stanowisko dotyczące funkcjonowania funduszu, zgodnie z którym konieczne jest:

- ostateczne jasne określenie zakresu działania funduszu, by nie wzbudzać bezpodstawnych oczekiwań i uniknąć jego instrumentalnego wykorzystania w komunikacji politycznej,
- ponowne zdefiniowanie progu wpływu ekonomicznego niezbędnego do uznania danej katastrofy za wystarczająco poważną, mając na uwadze wyjątkowy charakter funduszu,
- dalsze ograniczenie mechanizmów funkcjonowania i czasu udostępniania pomocy, tak aby była ona rzeczywiście natychmiastowa.

2.4.1. Ponadto EKES wyraża zaniepokojenie wzrostem liczby klęsk żywiołowych i innych katastrof oraz kładzie nacisk na potrzebę wzmocnienia polityki w zakresie zapobiegania.

2.5. EKES wyraża zgodę na dodanie ustępu 8 w art. 120 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, na mocy którego ustanawia się oddzielną oś priorytetową o stopie współfinansowania z EFRR w wysokości do 100 % w celu wspierania działań, które spełniają następujące warunki:

- zostaną wybrane przez instytucje zarządzające w reakcji na poważne klęski żywiołowe,
- będą miały na celu odbudowę w następstwie klęsk żywiołowych,
- będą wspierane w ramach priorytetów inwestycyjnych EFRR.

⁽²⁾ Decydujące znaczenie miała na przykład pomoc udzielona przez Komisję za pośrednictwem FSUE w walce ze skutkami klęsk żywiołowych, które nawiedziły Bułgarię, Włochy i Rumunię w 2014 r.

⁽³⁾ Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR) jest jednym z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. Jego celem jest zmniejszanie dysproporcji między poziomami rozwoju różnych regionów europejskich z uwzględnieniem niekorzystnych warunków naturalnych lub demograficznych typowych dla niektórych regionów. Działania EFRR mają na celu stymulowanie wzrostu gospodarczego przez dostosowanie strukturalne regionów słabiej rozwiniętych.

⁽⁴⁾ W celu wspierania ożywienia działalności gospodarczej w regionach dotkniętych klęskami żywiołowymi podjęto działania w zakresie reagowania kryzysowego i odbudowy w ramach ściśle określonych obszarów tematycznych, takie jak budowa tymczasowych mieszkań dla poszkodowanych i odbudowa najważniejszych elementów zniszczonej infrastruktury.

⁽⁵⁾ Dz.U. C 181 z 21.6.2012, s. 52.

⁽⁶⁾ Dz.U. C 170 z 5.6.2014, s. 45.

2.6. EKES popiera odstępstwo od art. 65 ust. 9 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 umożliwiające kwalifikowalność wydatków na działania w ramach osi priorytetowej od daty wystąpienia klęski żywiołowej.

3. Stanowisko EKES-u

3.1. EKES uważa, że wniosek dotyczący rozporządzenia powinien być rozpatrywany wraz z rozporządzeniem (WE) nr 2012/2002 z późniejszymi zmianami, ponieważ je uzupełnia i zmienia. Proponowane zmiany wpisują się w cel wyrażony we wcześniejszych opiniach EKES-u, jakim jest przyspieszenie i uproszczenie mechanizmów funkcjonowania funduszu. Nadal istnieją kwestie o kluczowym znaczeniu, które wymagają rozstrzygnięcia.

3.2. EKES powtarza zatem, że przedmiotowe rozporządzenie jest szczególnie istotne, ponieważ stanowi dowód europejskiej solidarności. Przewiduje ono bowiem stosowanie zasady pomocniczości poprzez zintegrowanie z polityką państw członkowskich i skoordynowanie z innymi kierunkami polityki Unii Europejskiej, w tym z innymi programami dotyczącymi funduszy strukturalnych oraz z programami Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI). EKES uważa, że powinno ono być również zintegrowane z odstępstwami od paktu stabilności przewidzianymi dla państw członkowskich dotkniętych klęskami żywiołowymi i innymi katastrofami.

3.3. W rozporządzeniu przewidziano, że fundusz jest uruchamiany w przypadku poważnych klęsk żywiołowych i że nie zastępuje on środków państw członkowskich do wysokości możliwych do oszacowania szkód spowodowanych klęską, która zdaniem EKES-u jest zbyt wysoka i wymaga zmiany.

3.4. Działania kwalifikujące się do wsparcia nie obejmują budynków mieszkalnych, z wyjątkiem tych przeznaczonych na tymczasowe zakwaterowanie poszkodowanej ludności. Pomoc w tym zakresie udzielana jest ze środków państwowych lub ze strony firm ubezpieczeniowych. Istnienie zabytkowych miejscowości jest zależne od działalności gospodarczej związanej z turystyką i posiadaniem drugiego miejsca zamieszkania EKES uważa, że należy rozpatrzyć kwestię rozbieżności między budynkami mieszkalnymi a działalnością gospodarczą.

3.5. W rozporządzeniu przewidziano również zakaz pokrywania się środków z funduszu z innymi środkami UE przeznaczonymi na usuwanie utrudnień terytorialnych wynikających z klęsk żywiołowych i innych katastrof. Istotnie, jednym z wymogów wstępnych skorzystania z funduszu jest plan zapobiegania ryzyku klęsk żywiołowych. EKES uważa, że instytucje europejskie i państwa członkowskie nie kładą wystarczającego nacisku na zapobieganie.

3.6. W rozporządzeniu określono, że wspierane działania muszą być zgodne z postanowieniami Traktatu i z przyjętymi w związku z nim instrumentami prawnymi. Szczególną uwagę zwraca się na właściwe zarządzanie finansowe i przejrzystość zamówień publicznych, a także na ochronę środowiska i przystosowanie się do zmiany klimatu poprzez inwestycje ukierunkowane na infrastrukturę racjonalną ekologicznie. W chwili przyjmowania rozporządzenia nie obowiązywała żadna konkretna dyrektywa w sprawie dostępności⁽⁷⁾. Ponieważ popyt na dostępne produkty i usługi wzrósł jeszcze bardziej wraz ze starzeniem się ludności UE⁽⁸⁾, Komitet uważa, że dostępność inicjatyw związanych z reagowaniem kryzysowym i odbudową powinna zostać włączona do kryteriów wymagających szczególnej uwagi.

Bruksela, dnia 22 lutego 2017 r.

Georges DASSIS
Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

⁽⁷⁾ Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich w odniesieniu do wymogów dostępności produktów i usług, COM(2015) 615 final – 2015/0278 (COD).

⁽⁸⁾ Należy mieć na uwadze, że zgodnie z przewidywaniami w 2020 r. w Unii Europejskiej będzie około 120 mln osób cierpiących na wieloraką lub lekką niepełnosprawność. Należy również podkreślić, że miejscowości wiejskie i górskie dotknięte niedawnymi klęskami żywiołowymi są zamieszkałe głównie przez osoby starsze.